

HRVATSKI *glasnik*

Godina XV., broj 33.

18. kolovoza 2005.

cijena 80 Ft

Oltar vršendske crkve

IZ SADRŽAJA:

„Događaji tjedna”
str. 2.

Ministarsko podupiranje
Hrvatskom crkvenom muzeju
str. 3.

„I tebe sam upisao
u našu budimpeštansku
školu”
str. 4.

Hrvatski vrtić – temelj
hrvatskoga školstva
u Mađarskoj
str. 6.

Kemljanska čuvarnica
„Sunašca”
str. 7.

Nad vremenom i ognjištem
Rešetari 2004.
str. 8.

Iz hrvatske baštine
u Mađarskoj
str. 9.

Deseto, jubilarno,
Šokačko sijelo
str. 10.

Šokačka Grahijada
str. 11.

Dan sela u Petribi
str. 12.

Kako valja razgovarati?
str. 13.

12. Peruška-tabor pod
geslom: Najzad k prirodi!
str. 14.

„I u šezdesetoj smo pajdaši”
str. 15.

„Događaji tjedna“

ALJMAŠ – KAĆMAR – LJUTOVO – Na poziv prijatelja iz Ljutova, skupina aljmaških i kaćmarskih Hrvata u nedjelju, 14. kolovoza, posjetila je završnu svečanost Dužijance u Subotici. Tom su prigodom pribivali hrvatskoj misi u 10 sati, i svečanomu mimohodu te programu mnogobrojnih sudionika. Nakon toga bunjevačke Hrvate iz Aljmaša i Kaćmara ugostili su članovi amaterske kazališne skupine u Ljutovu, a susret je protekao u dobrom raspoloženju i prijateljskom ozračju.

GORNJI ČETAR – Ov tajedan jur četvrti put se organizira gradišćanski čitalački tabor u prekrasnoj okolini četarske Gore. Tabor ljeta na ljeto sakuplja osnovnoškolare iz cijele naše regije, ki su pripralni da se nešto nauču i u školskom odmoru. Najveć vrime i u sadašnjem taboru projde s predavanji o povijesti i zemljopisu Hrvatske, jezičnimi vježbami, ućnjem narodnih pjesam i folklornih elementov. Uza to bit će i prilika ter dovoljno vrimenta za šport, zanimanja za ručne šikanosti, druženje i hrvatski disco. Jur su tradicionalne točke programa naticanje o znanju četarske Gore, upoznavanje sela Gornji Četar, posjet Muzeju „Željezni firong“. Jednotajedni tabor organizira Pedagoški institut Sambotela i Društvo Gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj, pod peljanjem savjetnice za hrvatski jezik, Edite Horvat-Pauković.

BAJA – LABIN – Izaslanstvo grada Baje, predvođeno gradonaćelnikom Péterom Széllom, u utorak, 16. kolovoza, otputovalo je u prijateljski posjet gradu Labinu. Kako nas je izvijestila predsjednica Hrvatske manjinske samouprave Angela Šokac Marković, u okviru Dana grada Labina uprilićit će se i svećano potpisivanje protokola o suradnji dvaju gradova. To je prvi posjet Labinu otkako je Bruno Hrvatini novi labinski gradonaćelnik.

POGAN – Dan sela u Poganu organizira se na blagdan svetoga Stjepana kralja, 20. kolovoza. U ranim poslijepodnevim satima poćinju programi za djecu na otvorenome, a navećer kultuno-folklorni program u kojem sudjeluje između ostalih i ženski pjevaćki zbor „Pogankuše“. Tradicionalni Kupusni dan u organizaciji Hrvatske samouprave Pogana organizira se 10. rujna. Uz kuhanje tradicionalnih bošnjaćkih jela od kiselog kupusa u kulturno-folklornom programu uz KUD „Zora“ iz Mohaća, sudjeluju domaćini Ženski pjevaćki zbor Pogankuše, Njemaćki ženski pjevaćki zbor iz Pogana, gosti iz Vemenda dok će bal svirati orkestar „Badel“.

Premda su neki tek sada na godišnjim odmorima, pa se tako u Hrvatskoj govori o rekordnom broju stranih gostiju i turistićkoj sezoni na granici hrvatskih oćekivanja te nadanjima kako će turistićki kapaciteti biti popunjeni i tijekom rujna i listopada. Mađarska javnost i hrvatske nadležne službe su potkraj tjedna tragale za nestalim mađarskim zrakoplovima i njihovim letaćima. Naime, mađarski biznismeni krenuli su prema Braću i Bolu svojim zrakoplovima, a na tom putu su dva zrakoplova nastradala u vremenskim neprilikama, dok su ih ostali, ne znajući što je s njima, oćekali u zadarskoj zračnoj luci. Pronađeni su ostaci zrakoplova u Medvedaku Oštri u blizini Plitvićkih jezera i dvoje poginulih. Tjedan koji smo poćeli obilježio je blagdan Velike Gospe koji slave i vjernici Hrvati diljem Mađarske svojim brojnim hodoćašćima marijanskim svetištima. Vjera je Hrvate održala stoljećima, a posebnu zaslugu u tome imali su i imaju svjesni hrvatski svećenici. Jedan od njih, rodom iz Prisike, danas živi i radi u Hrvatskom Židanu. Koliko su svećenici i njihove osobe važni u životu seoskih zajednica u kojima obitava hrvatski živalj, uvjerila sam se bezbroj puta. Ima ih koji znaju i mogu služiti svetu misu na hrvatskom jeziku, a to ne ćine, a ima ih koji se svim snagama zalažu za živu

hrvatsku rijeć i u komunikaciji sa svojim vjernicima i za oltarom svojih crkava. Pastiri su oni kojima je dana mogućnost usmjeravanja i upućivanja na izabrani put svojega stada. Najvažniji politićki događaj protekloga tjedna za Hrvate u Mađarskoj bio je posjet voditelja Ureda premijera Pétera Kissa Prisiki i Hrvatskom Židanu gdje se na licu mjesta, došavši na poziv židanskog župnika Štefana Dumovića, upoznao s planovima Hrvatske državne samouprave o utemeljenju još jedne svoje ustanove. Naime, zbirka Štefana Dumovića, ustupljena Hrvatima u Mađarskoj, naći će svoje mjesto u Crkvenome muzeju u Prisiki. Ministar je potvrdio ispravnost te inicijative i oćećao svestranu pomoć u njezinu ostvarenju te naglasio važnost zbirke u oćuvanju samosvojnosti i ćuvanju vrednota prošlosti Hrvata u Mađarskoj koje je dući niz stoljećā na ovim prostorima održala vjera i Katolićka crkva.

Naši sunarodnjaci iz Kaćmara potkraj tjedna gostovali su u Subotici na Dužijanci, dok su se vršendski Hrvati okupili na tradicionalnom, desetom, Šokaćkom sijeklu. Mala šokaćka zajednica u Vršendi pokazuje svoju vitalnost, ne dopuštajući da je tegobe i vrijeme pregaze unatoć mnogobrojnim objektivnim okolnostima. Dokaz je tomu i novoutemeljena Vjerska i kulturna udruga šokaćkih Hrvata.

Kolekcionar Štefan Dumović je ministru predstavio plane crikvenoga muzeja

Nove ustanove Hrvatske državne samouprave*Péter Kiss u posjetu Hrvatskom Židanu i Prisiki***Ministarsko podupiranje
Hrvatskom crkvenom muzeju**

Do pola su jur zašla djela velike investicije Hrvatske državne samouprave u Prisiki, po planu židanskoga farnika Štefana Dumovića, u svezi s Hrvatskim crkvenim muzejom, a jur ga dotaknula pažnja i zainteresiranost i s političkih krugov. Na to je dobra pelda da je prošle subote Péter Kiss, peljaajući ministar Ureda premijera, posjetio Hrvatski Židan, a pohodio i susjednu Prisiku. Prethodno bi mogli spomenuti da se je ministar nedavno u Kisegu sastao s tamošnjimi Hrvatima i jednim srićnim trenutkom je primio i poziv židanskoga dušobrižnika. Visokoga državnoga dužnosnika 13. augustuša, subotu dopodne su dočekali pred židanskom crkvom načelnici okolišnih hrvatskih sel, Čaba Horvath, dopredsjednik Hrvatske državne samouprave, Štefan Dumović, mjesni gospon, i Štefan Krizmanić, židanski poglavar, kot i brojni zastupnici samoupravov i peljači civilnih društav ter vjerniki, stanovniki sela. Goste su najprlje pozdravile židanske školarice s hrvatskim kulturnim programom, u pripremi školnikovice Terike Bušić. Potom je u mjesnoj crkvi domaćin Štefan Dumović pozdravio nazočne, a ukratko je predstavljena povijest Božjega doma ter i hodočasno mjesto Peruške Marije. Potom su se pozvaniki odšetali do susjednoga farofa kade je za pozdravnimi riči poglavara sela Štefana Krizmanića došao do riči i ministar Péter Kiss, ki je uz ostalo rekao: *Velika mi je čast danas sastati se s ovim hrvatskim krugom, kako mi je to bilo u Kisegu kade sam prvi put čuo o vašem planu. Morem vam reći da se ja osobno želim i hoću zauzeti za ovu općevridnu kolekciju i podupirat ću ov plemeniti čin koji će jako čuda pomagati mjesnim Hrvatov, kot i cijelomu narodu na tlu naše domovine. Da bi mogli pogledati u budućnost, k tomu je neophodno potribno da se zna tko smo i otkud dojdemo. Štao sam u povijesti Hrvatov u Ugarskoj da je u njevom žitku vrlo značajnu ulogu odigrala vjera i kultura i siguran sam da prik opstanka Hrvatov u ovom zapadnom dijelu Ugarske je ovo sve doprineslo i ojačanju cijele ove regije.* Péter Kiss je naglasio da će nadalje sam pratiti proces Vladine dozvole u svezi s muzejom, da se čim prlje ostvari ter otvori

Trenutačno još na farofu najdu se zanimljivi predmeti: u društvu ministra načelnik Hrvatskoga Židana Štefan Krizmanić

hrvatski kršćanski muzej. Za to je spreman i s konkretnimi podupiranjima, međjutim, kako je i rekao, ključ svega toga je ljudska volja kot i daljnje djelo brojnih civilov, aktivistov i oduševljenih dobrovoljcev. Čaba Horvath uime HDS-a pak je naglasio da hrvatska krovna organizacija je od darovatelja Štefana Dumovića prikzela njegovu rodnu kuću u Prisiki, da se ova vridna kolekcija knjig i dugovanj i u budućnosti sačuva med takovimi okolnosti kade će biti dostupna i predstavljena kot i jedan bogati kusić gradišćansko-hrvatske prošlosti. Potom je kolekcionar Štefan Dumović detaljno uputio nadležne u plane predvidjene zgrade muzeja, a gostom je pokazao i za njegovo srce najdraže knjige, biblije, dugovanja. Gdo pak gostuje na židanskom farofu, pravoda ne more svoj put nastaviti prez toga da ne bi kušao u pivnici hrvatsko vino i da ne bi poslušao povidajku o tom kako su negda davno pohodniki nalipili pinez na stijenu, a to je bila garancija za to da se vrnv na ovo mjesto, kade se more svaki doma ćutiti uz kupicu bijeloga i domaće pogače.

Ministarski posjet je završen u Prisiki, pri razgledivanju budućega muzeja, još pod otvorenim krovom, ali jur med novozi-danimi stijenami.

-Timea Horvat-

**Kulturna i vjerska udruga
šokačkih Hrvata u Vršendi**

U Vršendi je 5. kolovoza održana osnivačka sjednica na kojoj je utemeljena Kulturna i vjerska udruga šokačkih Hrvata u Vršendi. Mi smo, kaže predsjednica Udruge Marijana Balatinac, izabrali to ime, ali ako sud za registraciju kaže kako je naziv predugačak, možda će doći do nekih neznatnih izmjena u nazivu Udruge. Okupilo nas se 28, a od tada do danas javilo se još 20-ak ljudi koji žele sudjelovati u radu Udruge. Šesteročlano vodstvo Udruge uz predsjednicu čine dopredsjednica Marijana Barjaktar, tajnik je Robert Kovačević, a u vodstvu Udruge su Atila Kovačević, Ivo Šajnović i Eržika Vranešić. Kako kaže Marijana Balatinac, zadaci Samouprave su drugačijeg karaktera od zadataka koje bi za dobrobit vršendskih Hrvata trebala obavljati novoutemeljena Udruga. Tu su i nadolazeći izbori na kojima po dosadašnjim saznanjima manjinske kandidate predstavljaju civilna društva. Želimo utemeljiti pjevački zbor u okviru Udruge, brinuti se o starima, organizirati obiteljske programe, posebne programe za naše Hrvate vinogradare. Sada je najpovoljniji trenutak za organizaciju Udruge jer trebamo se i na ovaj način pripremiti za nadolazeće izbore.

BUDIMPEŠTA

– Ministarstvo kulturne baštine u povodu Dana državnosti Republike Mađarske (Dana svetog Stjepana), 19. kolovoza uručuje odličja istaknutim djelatnicima na polju kulture. Među inima resorni ministar priznanje, Počasni križ Republike Mađarske, dodijelit će i Antunu Kričkoviću.

KANIŽA – Taj pomurski grad na Interreg III. programima uspješno se natjecao s dva natječaja. Za natječaj, koji obuhvaća suradnju na polju zaštite okoliša između osnovnih škola grada Kaniže i Čakovca. U okviru projekta svako bi se ljeto organizirao međunarodni ekološki tabor na gradskom rekreacijskom jezeru. Od 43,3 milijuna forinti grad će obnoviti drvene kuće na jezeru, izgraditi će meteorološku postaju i igračke. Od iduće godine učenici iz Zalske i Međimurske županije moći će taborovati pokraj jezera. Druga financijska potpora od 36,6 milijuna forinti dobivana je na uspostavu dobre suradnje između Srednje škole Zsigmondi i čakovečke Gospodarske srednje škole. Hrvatska ustanova će podučavati nastavnike i učenike na izradu keramika, a kaniška će upoznati partnere s najsvremenijim izvorima energije. Uz oba projekta grad će dodati svoj financijski udio: uz prvi projekt 2,1, a uz drugi 1,9 milijuna forinti.

SUMARTON – Nakon dva mjeseca stanke u domu kulture opet je krenuo tečaj hrvatskoga jezika. U organizaciji voditeljice doma prijavilo se deset osoba od kojih više od polovice su odrasli, te srednjoškolci. Većina njih želi položiti državni ispit srednjega stupnja radi lakšeg zapošljavanja.

SERDAHEL – Mjesna i manjinska samouprava sela Serdahela još je u srpnju raspisala natječaj za ravnatelja osnovne škole. Od dvoje prijavljenih nijedan kandidat nije dobio većinu, tako je bivša doravnateljica Marija Tišler imenovana za vršitelja te dužnosti na godinu dana.

KERESTUR – Mjesna samouprava sela Kerestura nakon što je objavila natječaj za ravnatelja Osnovnoga prosvjetnog središta, od troje prijavljenih ponovno je izabrala Anicu Kovač (članica Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a) na pet godina.

SUMARTON – „Sumartonski bandisti“, puhački orkestar KUD-a Sumarton, ponovno je započeo vježbati. Voditelj Žolt Trojko (voditelj je i tamburaškog sastava) preko ljeta je okupio svirače većinom mlade, školare i redovito vježba s njima. Prema njemu znatno je teže probati s puhačkim orkestrom jer tamo treba više svirača, ali osim sviranja na žicama ne smije se ni to zapostaviti jer u Pomurju puhačka glazba ima tradicije.

Intervju

„I tebe sam upisao u našu budimpeštansku školu“

Svi mi, bez razlike u kojoj struci predajemo, kao prosvjetni djelatnici i kao ljudi koji smo se posvetili pedagoškom pozivu – napose hrvatskome – moramo dosljedno slijediti put naših predaka koji su nas učili ponosu, gajenju i čuvanju svojega, i poštovanju tuđega, ljubavi najdražoj nam hrvatskoj materinskoj riječi.

Razgovor vodio: Marko Dekić

pomoću najdraže bakice Barice Rodek, koja je doživjela 93 godine, odgojili su moga brata Franju, sestru Mariju, Josipa, Stjepana i mene. Osnovnu školu s vršnjacima pohađala sam pod brižnom skrbi najdražeg učitelja Joške Vlašića Manglina. Iako je otac trebao zarađivati za osmero nas – dva brata i sestra su već pohađala našu srednju školu u Budimpešti na Trgu ruža kada sam 1966. g. na redu bila ja. Roditelji su se dosta vremena dvoumili glede moga daljnjeg školovanja misleći se po starinskom: neka se Katica lijepo uda, i živi s nama sretna, skupa u selu. Vidjevši moju veliku ogorčenost i žalost, jednoga dana otac mi reče: „I tebe sam upisao u našu budimpeštansku školu“. Iako sam 1966./67. školsku godinu otpočela sredinom kolovoza, bila sam presretna što sam se našla u istoj ustanovi s braćom i sestrom. Tada je ravnatelj bio prof. Stipan Vujić. Iako je naša domaća kajkavština odudarala od standardnoga hrvatsko-srpskog, jezične poteškoće ipak smo uspjeli svladati.

Nakon ispita zrelosti ponovo ste se našli u Pomurju.

Bila mi je posebna čast što sam, 8. kolovoza povodom rođendana svoje sugovornice, imao prilike razgovarati o dosadašnjim najvažnijim životnim postajama osobe koja slavi 30. obljetnicu svoga prosvjetnog djelovanja, s Katicom Kuzma Potari, nastavnicom Hrvatskog vrtića, osnovne škole, gimnazije i đačkog doma u Budimpešti, dobitnicom visokoga pedagoškog priznanja Hrvatske držane samouprave, uručene prilikom prve Skupštine HDS-a održane 21. svibnja u Vlašićima u Kulturno-prosvjetnom centru i odmaralištu Hrvata iz Mađarske, na otoku Pagu.

Čestitajući joj rođendan, pitam nastrojnicu odakle joj izviru korijeni, kako joj je teklo školovanje?

– Svijet sam ugledala – pukom slučajnošću – na isti dan očeva rođenja, 8. kolovoza 1952. godine, u našem voljenom i dragom Pomurju, „kre Mure“, u Sumartonu. Roditelji, Stjepan Kuzma i majka Katica Režek, izrodili su nas petero djece, a s

– Godinu dana sam kao odgajateljica bila zaposlena u serdahelskom vrtiću. Tada još nije bio običaj da se prigodom Majčinog dana održava posebna svečanost. Kao voditeljica najmlađe skupine, djecu sam pripremila s posebnim programom, što je kod mještana izazvalo posebnu pozornost tako da je toga nedjeljnog dana nogometna utakmica počela dva sata kasnije. Bio je to dojmljiv događaj ne samo za djecu koja su s pjesmicama, skromnim darovima i cvijećem pozdravljali slavljence, već i za majke i goste, koje je ta gesta ganula do suza. To me je razdoblje u pogledu odgoja djece obogatilo novim životnim iskustvima. Težnja i želja daljnjeg usavršavanja – znajući za oskudne roditeljske materijalne mogućnosti – ipak mi nije davala mira. Upisala sam se na Visoku nastavničku školu u Pečuhu, i to na smjer matematike i hrvatsko-srpskog jezika i književnosti. Kako bih malčice pomogla roditeljima, gotovo svakog ljeta sam radila na Balatonu.

Zašto ste se opredijelili za matematički smjer?

– Ta priča potječe još iz sumartonskog školovanja. Naime, bila sam najbolja matematičarka u razredu. Trebam reći da mi je otac bio veoma uman u računanju, najvjerojatnije sam naslijedila njegove gene. Ostali predmeti me baš i nisu previše zaokupljali, učila sam ih toliko da me učitelji i roditelji ne kore. Tako mi je matematika prirasla k srcu i postala mojim pozivom.

Što biste nam mogli reći u svezi s konačnim vraćanjem na Trg ruža, odnosno u našu samostalnu hrvatsku školu?

– Nakon stjecanja diplome nastavnika matematike i hrvatsko-srpskog jezika, od 1976. godinu dana, za vrijeme Stipana Blažetina, predavala sam hrvatski jezik u svome rodnom kraju, u Mlinarcima, Serdahelu, Sumartonu i Pustari, a iduće sam se godine, zaposlila u jednoj osnovnoj školi u III. okrugu grada Budimpešte. No, sina Adrijana upisala sam u školu na Trgu ruža. Nakon rođenja drugog sina, Atile, zbog vrtićnih mogućnosti, 1983. i sama prelazim u „našu školu”, kao nastavnica matematike. To je zapravo bilo u razdoblju razdvajanja hrvatske i srpske škole, kada je ravnateljica Marija Polgar Baronfeind i mene povjerila za provedbu osamostaljivanja današnjeg nam HOŠIG-a. Dakako, u novim okolnostima i nakon izbora mjesta te izgradnje novoga školskog zdanja od jeseni 1996. uslijedile su korjenite promjene. Danas slobodno mogu reći da smo glede matematike često bili na zavidnoj razini. Ponosna sam što su mnogi naši učenici sudjelovali ne samo na školskim, okružnim, županijskim već i na državnim natjecanjima iz matematike. Nadam se da će tako biti i ubuduće. Primjerice radi, učenik mojega bivšeg 6. r. – još na Trgu ruža – Krunoslav Agatić Kićo, na VII. okružnom nadmetanju iz matematike osvojio je I. mjesto. Na državnim natjecanjima „Tamás Varga”, među prvih deset bilo je i naših učenika. Tako se na lanjskom natjecanju Lucija Vereš uč. 7. r., plasirala u državno kolo, dok su na županijskom sudjelovala naša četiri polaznika. Za mene se govori da sam jako stroga. U pravu su, ali nijedan moj učenik zbog matematike nije trebao ponavljati razred.

U današnjim ne baš lakim životnim okolnostima, kada je u pitanju hrvatska opstojnost, što sve može i treba činiti hrvatski pedagog?

– Svi mi, bez razlike u kojoj struci predajemo, kao prosvjetni djelatnici i kao ljudi koji smo se posvetili pedagoškom pozivu – napose hrvatskome – moramo dosljedno sli-

jediti put naših predaka koji su nas učili ponosu, gajenju i čuvanju svojega, i poštovanju tuđega, ljubavi najdražoj nam hrvatskoj materinskoj riječi. Dakako, ponajprije je potrebna sloga naših hrvatskih zajednica diljem naše domovine, mnoga školska pomagala, suvremeni udžbenici i dobro osposobljeni prosvjetari. I još nešto, ako svi mi (koji potječemo iz raznih krajeva naše domovine) predamo sljedećim naraštajima svoju svekoliku baštinu, naša će se opstojnost produljiti na ovim prostorima.

Bili ste jedna od utemeljitelja i osnivača Hrvatske manjinske samouprave XV. okruga u Budimpešti.

– Od začeca manjinskoga samoupravnog sustava u Mađarskoj, od 1994. do 1998., tijekom jednog ciklusa, djelovala sam na dužnosti predsjednice XV. okruga Rákospalote, Pestújhelya i Újpalote, u čijem se središtu, u ulici Órjárd, i sada nalazimo. U isto vrijeme sam izabrana za člana Odbora za odgoj i obrazovanje Zemaljske samouprave Hrvata u Mađarskoj. Već sam tada predlagala pokretanje natjecanja iz raznih nastavnih predmeta, ali zbog meni nepoznatih razloga i zbog preranog preminuća prof. Stipana Blažetina, do toga ni danas nije došlo. Nadam se da će se ta ideja jednom ipak ostvariti. Međusobni prijateljski i radni odnosi s tuzemnim i inozemnim školama su nam prijeko potrebni i korisni. Govorim sada o svojoj školi, kako bi učenici koji iziđu iz svoje hrvatske „alme mater”, s radošću i s ponosom mogu reći: Završio sam u budimpeštanskom HOŠIG-u.

I na kraju, s kakvim ste osjećajima primili priznanje HDS-a?

– Iskreno govoreći, bila sam ugodno iznenađena. Naime, 1989. g. mi je prvi put dodijeljena „Povelja ministarske pohvale” i nisam vjerovala da ću još ikada biti jedna od dobitnica visokoga priznanja koje u zadnjim godinama, podom Dana pedagoga, hrvatskim prosvjetnim djelatnicima, dodjeljuje Hrvatska državna samouprava. I ovim putem zahvaljujem ravnateljici HOŠIG-a Mariji Petrič, koja me je, kao predsjednica Odbora za odgoj i obrazovanje HDS-a, predložila za odličje.

Nisu mi poznati kriteriji, mjerila prema kojima se dodjeljuju priznanja našim prosvjetnim poslenicima, ali sam sa svojom obitelji skupa, u trenutcima svečane primopredaje, bila radosna i ganuta. To više što su mi djeca Adrijan i Atila – poput njihovih ujaka i tetke pa i majke – bili polaznici naše škole. Naime, prvi je na visokoj školi studirao informatiku, drugi pak u Debrecinu studira psihologiju, a potom želi završiti u matematiku.

SANTOVO – Budući da je santovačka samouprava putem natječaja osvojila 5,6 milijuna forinta, još tijekom jeseni ostvarit će se razvojni planovi koje je zacrtalo Zastupničko vijeće za ovu godinu. Tako će se u vrijednosti od 5,6 milijuna asfaltirati ulica Attile Józsefa, u vrijednosti od 900 tisuća izgradit će se tri nova autobusna stajališta, te u vrijednosti od 1,5 milijuna obnovit će se pod u jednoj školskoj učionici. Uza sredstva osvojena za natječaje, santovačka je samouprava izdvojila 1,6 milijuna forinta iz vlastitoga proračuna, stoga je ukupna vrijednost radova 7,2 milijuna forinta. Na posljednjoj sjednici seoske samouprave za ravnatelja mjesne Osnovne škole izabran je Bariša Kovačev, koji već 25 godina radi u mjesnoj školi, a dužnost ravnatelja obavljat će od 1. rujna 2005. do 15. kolovoza 2010. Napomenimo da su otpočeli radovi na izgradnji mreže kablovske televizije, a očekuje se da će od jeseni početi priključivanje prvih kućanstava na mrežu.

BAČIN – Već po tradiciji, povodom Gospina dana u Bačinu se slavi župno proštenje. U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave ponovno se priređuje misno slavlje na hrvatskome jeziku koje će s početkom u pola 11 predvoditi Ladislav Bačmai, župnik iz Seksara. Kako saznajemo, velečasni Bačmai prije toga u 9 sati služit će i mađarsku misu.

KUKINJ – Tradicionalno Bošnjčko sijelo u Kukinju i ove se godine priređuje u organizaciji Hrvatske samouprave sela Kukinja, saznali smo od predsjednika Hrvatske samouprave Đure Taradije. Pozvani su mnogobrojni gosti na bošnjčko veselje koje će se zbiti 27. kolovoza, u subotu. Uz bogati folklorni program, u kome će nastupiti domaćini, Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matušeka iz Kukinja, ondje će se naći KUD „Baranja” iz Pečuha, Ženski pjevački zbor Augusta Šenoe iz Pečuha, Plesači KUD-a „Marica” iz Salante, Ženski pjevački zbor iz Pogana, KUD „Dola” iz Kašada, gosti iz Hrvatske. Održat će se nogometni susreti, natjecanja u kuhanju. Kuhat će se poznati bošnjčki specijaliteti, od njih najpoznatiji je sarma na način Bošnjaka iz okolice Pečuha.

Od 2000. godine pečuški Hrvatski vrtić postao je sastavnim dijelom hrvatskoga školskog središta Miroslava Krleže. Na čelu vrtića je doravnateljica Anica Ančin Matoš. Aktualni je trenutak za razgovor, približava se početak školske godine, vrtić nakon jednomjesečne stanke je od prvoga kolovoza otvorio vrata svojim malim pitomcima, a 22. kolovoza u Budimpešti u organizaciji Hrvatske državne samouprave održava se Savjetovanje odgajateljica, na kojem će upravo Anica Ančin Matoš referirati o aktualnim problemima u jednojezičnim i dvojezičnim vrtićima u Mađarskoj.

Danas kada govorimo o jednojezičnim vrtićima u Mađarskoj, njih nalazimo u okviru naših dvojezičnih škola, u Budimpešti, Pečuhu, Santovu, Martincima i Petrovu Selu. U svim ostalim predškolskim ustanovama u kojima se odvija i odgoj na hrvatskom jeziku, govorimo o dvojezičnim vrtićima.

Danas je prava rijetkost da roditelji u vrtić dovedu dijete koje zna govoriti hrvatski jezik. Jedan od vrtića koji se može pohvaliti tom činjenicom te velikim brojem djece, a zbog skučenoga prostora taj se broj (unatoč zanimanju) ne može povećati jest upravo pečuški Hrvatski vrtić Miroslava Krleže.

Ovih dana teku završni radovi na izgradnji suvremenog učeničkog doma u Ulici Szigeti, na obnovi blagovaonice, a nadamo se uskoro i školske zgrade. I dok se novi prostori već smiješe u svojim veselim boja-

ma, pitamo se kada će se i vrtić naći pod „istim“ krovom s osnovnom školom, gimnazijom i učeničkim domom, kada će Hrvati u Pečuhu i Mađarskoj dobiti suvremeno zdanje koje odgovara potrebama i zahtjevima predškolskog odgoja na pragu 21. stoljeća. Jer usprkos svojoj bajkovitosti hrvatski vrtić u Ulici kralja Ljudevita Velikog skuče je, prostori su mu nesuvremeni, sanitarni čvorovi loši, hodnik uzak i malen u kojem se jedva mogu zaobići dvoje roditelja, i da ne nabrajamo dalje.

Ipak i ove jeseni Hrvatski vrtić će pohadati više od 70 malih polaznika, jer njegov dobri glas, te obiteljsko ozračje u njemu privlačna su snaga i za hrvatske roditelje i za Mađare koji žele da njihova djeca usvoje temelje hrvatskog jezika. U vrtiću radi šest kvalificiranih odgajateljica, tri dadilje, tri kuharice i vrtlar.

Anicu Matoš Ančin upitali smo što je trenutno stanje u tome hrvatskom vrtiću?

– Sada 71 dijete pohađa vrtić, iako imamo 65 mjesta. Imamo 16 novoupisanih, a u prvi razred otišlo nam je 22 mališana, u vrtić čekamo još četvero djece, a možda će ih biti i više. Po Zakonu na dva četvorna metra moguće je smjestiti jedno dijete. Na raspolaganju su nam dvije sobe od 50 kvadrata i jednu sobu od 30 četvornih metara, dakle možemo smjestiti najmanje 20, a najviše 25 dječice, ali ako imamo više prijavljenih od maksimalno dopuštenoga broja, možemo primiti još 20%. S druge strane, nije svejedno gdje će i kako će djeca

moći leći, sjediti... Naši su prostori veoma skučeni. Nemamo lagan ni jednostavan zadatak. Ja sam još 1988. godine započela pokus jednojezičnog vrtića i od 1991. možemo reći kako smo mi jednojezični vrtić. Mi smo hrvatski narodnosni vrtić.

Svi se radujemo novim prostorima u Ulici Szigeti, kakve su perspektive vrtića kao sastavnog dijela školskoga središta Miroslava Krleže, jer škola i učenički dom su u Ulici Szigeti, a vrtić ovdje u užem središtu grada?

– Nadam se kako nećemo desetke godina ostati na ovome mjestu, ali ako ostanemo ovdje, onda je vrtić svakako potrebno obnoviti i osuvremeniti. Mislim kako je potrebno 5-6 godina da se riješi pitanje vrtića. Govori se o dobivanju zgrade i prostora u neposrednom susjedstvu školskog središta. Po novim unijskim propisima svako dijete treba da na dvorištu ima 10 četvornih metra prostora. Mi trenutno radimo s optimalnim brojem polaznika.

Sljedeće godine ovaj Hrvatski vrtić slavi 30 godina svoga postojanja. Tko su danas roditelji koji u nj upisuju svoju djecu?

– To su naši Hrvati iz Pečuha i okolnih naselja koji gravitiraju Pečuhu. Vraćaju nam se roditelji koji su bili polaznici naše-ga vrtića. Oni danas ovamo upisuju svoju djecu. Postoji neprekinutost, i to nas veoma raduje. Postoji svijest o potrebi učenja hrvatskog jezika.

Znaju li djeca hrvatski?

– Jako malo djece govori hrvatski jezik.

Imamo težak posao. Imamo mnogo djece iz dvojezičnih obitelji. U njima se komunicira uglavnom na mađarskom jeziku, pa dijete ne zna hrvatski. Roditelji ipak žele da njihova djeca nauče hrvatski jezik. Vrlo često dijete u našem vrtiću počinje učiti hrvatski jezik i tu se uključuje i roditelj koji od toga trenutka i s nama i s djetetom razgovara na hrvatskom jeziku. Oko 30% polaznika pri dolasku u vrtić govori hrvatski jezik, zna odgovarati na postavljena pitanja, zna pitati. Imao 30% djece s pasivnim znanjem hrvatskog jezika. Oni razumiju pitanje, ali ne mogu na njega odgovarati cijelim mislima. Naši su polaznici iz Pečuha, Salante, Udvara, mnogi zbog lokacije radnoga mjesta donose djecu k nama.

Uspijevate li pripremiti djecu za nesmetanu nastavu u prvom razredu hrvatske osnovne škole?

– Uspijevamo u tome, kadšto roditelji, na žalost, ne upisuju djecu u našu školu iako ona vrlo dobro nauče govoriti na hrvatskom. Evo, ove godine oprostili smo se od 22 djece, od kojih njih 13 nastavlja školovanje u hrvatskoj osnovnoj školi.

Pa to je mali broj djece?

– Roditelji Mađari uglavnom ne upisuju djecu u hrvatsku osnovnu školu, a neki zbog lokacije škole, radnoga mjesta, ili zbog nekih drugih razloga, primjerice, djecu upisuju u vjersku školu, ima djece s problematičnim ponašanjem, neki roditelji strahuju da svome djetetu neće moći pomoći u učenju hrvatskog jezika... Hrvati uglavnom upisuju svoju djecu u hrvatsku osnovnu školu, ali meni nedostaje i ono jedno dijete koje ne nastavlja školovanje u hrvatskoj osnovnoj školi. Trend je pozitivan. Sve više naših polaznika svoje osnovnoškolsko školovanje započinje u našoj ustanovi. U svakoj skupini imamo dva odgajatelja (sve odgajateljice imaju dvojezičnu diplomu), dadilje, svi naši djelatnici govore hrvatski, komunicira se na hrvatskom jeziku. Ovdje moram reći kako je zakon glede broja djelatnika koji se bave djecom (s obzirom na broj djece) izrekao donju granicu: osmero djece, dvije odgajateljice, ali gornja granica nije određena, dakle mi ovdje, nas šestero, radimo sa 70 polaznika, to je veoma velik broj djece s kojima je u ovim uvjetima teško ostvarivati komunikaciju i učenje jezika sa svakim djetetom posebice. Mi i u tim uvjetima radimo i ostvarujemo zapažene rezultate, koje potvrđuje i broj upisanih i broj onih naših polaznika koji svoje školovanje bez teškoće nastavljaju u prvom razredu hrvatske osnovne škole Miroslava Krleže.

Kemljanska čuvarnica „Sunašca“

Mir i tišinu u okolici hrvatske crikve u Kemlji negda-negda okružuje diči smih i halabura. Veseli glasi potječu iz čuvarnice „Sunašca“, ka od 1. septembra 2003. ljeta nosi ovo prelipo ime. Kako je rekla peljačica ustanove Elizabeta Nemet, zato je došlo do imenovanja jer dosta im je bilo da su svenek bili spomenuti kot II. Čuvarnica sela Kemlje. U ovom naselju roditelji imaju mogućnost da svoju ducu upisuju u ovu ustanovu ako im želju osigurati hrvatski odgoj. Trenutačno čuvarnicu pohađa 53 dice, u maloj grupi je 30, a ostala dica idu u mišanu grupu. Ne tako zdavno su i ovde većimi bila i dica i djelačice, međutim spojene su grupe, a jedna odgojiteljica ter tetka su poslana. Ovako su ostale dvi hrvatskogovoreće odgojiteljice, a med dvimi teticami jedna je i u kuhnji (veži) ter i onde djela. Po stručnom mišljenju idealni broj dice bilo bi 15, ali kad su u jednoj grupi jur tridesetimi, dost teško je baratati strpljenjem, a i odgovornost pedagoga je vekša. U ovakovoj sredini je isto tako teško govoriti o barkakovom odgoju, rič je bolje o čuvanju ter podvaranju dice. Ova nova forma (da su najmladji posebno grupirani, a sridnja i vekša grupa je spojena) od septembra se je ganula i zavolj smanjenja broja dice. Koliko su poznati podatki, ljetos će jedanaestimi začeti školu, a umjesto njih će dojtj samo pet dice. Nigdor ne kani o negativnosti razmišljati, ali ako ovako ide dalje žitak i u ovom, još more se reći dovoljno velikom naselju, za 4-5 ljet bit će potrebna samo jedna čuvarnica. To potvrđuje i peljačica

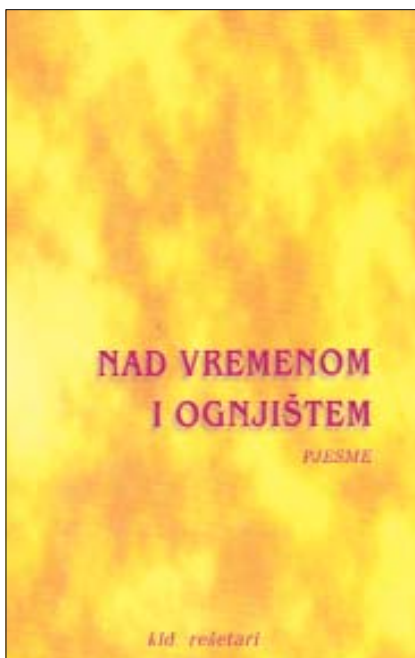
čuvarnice, ka je u ljeti 2001. samo ovlašćenje dobila da koordinira posle ustanove, a naredno ljeto se je uspješno naticala, pak je i izabrana za ovu funkciju. Po nje riči „odonda nek teškoće ima“, a to se podrazumijeva po sebi, kad danas nije uprav najhvalevridnija zadaća pedagogov. U maloj grupi svaki dan se hasnuju hrvatske riči, a u srijedu u drugoj grupi u okviru zanimanja koncentrirano se bavu hrvatskim jezikom. Cilj je da one riči ke mališani moru i doma čuti od svojih roditeljev, staristarjih budu u stalnom upotribljavanju. Kemljanski mališani u fotoalbumi čuvaju najlipše trenutke prijateljstva s bizonjskimi mališani, s kimi se redovno strefu. Kako je voditeljica rekla, dobro bi bilo uspostaviti veze s hrvatskimi čuvarnici i u Slovačkoj ter Austriji.

Zgrada čuvarnice je sazidana jur ljeta 1961., a u 1978. ljetu je obnovljena i proširena za tri diče grupe. Svenek se najđu mala djela oko zgrade, na dvoru. Elizabeta Nemet pohvalno je govorila o tom da su roditelji jako oduševljeni i kada je nek potriбно, nudjaju im pomoćnu ruku. U ljeti su novom farbom ofriščane igračke od driva, a starina su svoje djelo ponudili da se polipša dvor. S novimi kameni ukrasi će izmetati pločnik koji pelja k ulazu čuvarnice. Na plotu kolorne crte. Muškatljini, diči vik, pred vrati nasmijano sunce pozdravlja najlipše obraze. Dobro je simo nutradojtj. Puni smo još ufanja da će Sunčeva svitlost i za pet ljet uprav ovako srično sijati na najmladje Kemljance kot i sada.

-Tiho-

Dojmovi, Ocjena prošlogodišnje zbirke pjesama

Nad vremenom i ognjištem KLD „Rešetari“, Rešetari 2004.

Pristigle pjesme na ovogodišnji natječaj „Književne sekcije KLD Rešetari“ nastavljaju već višegodišnju tradiciju i ne odstupaju previše od kanona koji su uspostavili dosadašnji zbornici. Radi se, dakle, o tradicionalnoj poeziji kako u sadržajnom tako i u formalnom obliku. Bez obzira na to, čini mi se, mogu se razabrati određene promjene i to prije svega na sadržajnom planu. Ove je godine manje domoljubnih pjesama nego ranije, pjesmama gospodari takoreći jedna jedina tema, a to je ljubav. Mislim ovdje na ljubav u mogućem najširem smislu te riječi: ljubav prema roditeljima, djeci, muškarcu, ženi, zavičaju, prirodi, Bogu. Lirskog junaka ovih pjesama najčešće određuje postojanje ili nepostojanje ljubavi, želja za njom, za njim, za Bogom itd.

Autori koji uspijevaju ostati na razini vlastitih iskustava i polazi im za rukom da u konkretnim životnim situacijama prepoznaju opće zakonitosti našega svijeta, ispisuju najbolje stihove. Nerijetko, međutim, gomilaju veliki broj apstraktnih pojmova kao što su bol, nepravda, sreća, besmisao, sloboda, ljubav, tuga, nesreća pjesništvo itd. pa se tekst gubi u općim mjestima. Umjesto da se tekstom objasni što znači na primjer ljubav, sloboda ili nesreća za lirskoga subjekta u određenom trenutku njegovoga života, on pokušava ove apstraktne poj-

move zahvatiti u totalitetu. Hrabri su to pokušaji koji rijetko završavaju uspjehom.

Jedan značajan broj autora javlja se već redovito. Neki od njih ostaju vjerni svome izrazu i ne mijenjaju ga presudno. Drugi prolaze kroz zamjetnu evoluciju, neprestano dograđuju svoj pjesnički izraz i postižu sve bolje „rezultate“. Možda upravo to potvrđuje i činjenica da relativno velik broj pjesama tematizira samo pisanje, mnogi pokušavaju odgovoriti na pitanje zašto pisati, kako nastaje pjesma, u čemu je njezina čar. Takvi tekstovi pak onda svjedoče o samosvijesti pjesnika koji polako shvaćaju da ono što čine ne ovisi samo od trenutnoga nadahnuća, nego i od vještine i umještosti baratnja s riječima, izrazima, mislima, jednom riječju s jezikom.

Po svojoj su prirodi zbornici ovakve vrste dosta heterogeni. Tu se mogu naći početničke pjesme skupa sa već zrelim ostvarenjima, narodni deseterac ili osmerac s postmodernističkim rješenjima jednoga Roberta G. Tilića. Njegov je svijet razbijen, u krhotinama, bez jedinstva, što i razbijanjem leksičkih jedinica potvrđuje. Istina, iz tih krhotina najčešće nastaje nova cjelina, nova riječ koja je obično u nekoj humorističnoj vezi s ishodišnim leksemima. Igra je to, jezična igra, u kojoj jednom oblik riječi, drugi put njen sadržaj izaziva iznenađujuće asocijacije.

Čestitam svima koji imaju hrabrosti uzeti u ruke pero i podijeliti s nama svoje najintimnije osjećaje i razmišljanja kao i voditeljima KLD „Rešetari“ koji šesti put omogućavaju da se najbolja ostvarenja mogu biti objelodanjena u posebnoj knjizi.

Stjepan Blažetin

REŠETARI–IV. po redu Rešeterački susreti pjesnika i promocija zbirke pjesama hrvatskih pjesnika iz dijaspore, članova Književno likovnog društva „Rešetari“ i neprofesionalnih pjesnika iz Slavonije održat će se 24. kolovoza. Dan počinje susretom pjesnika s učenicima Osnovnih škola rešeteračkog okružja, a nastavlja se promocijom zbirke pjesama IV. Rešeteračkog susreta pjesnika. Uz narečeno organizira se i Likovna izložba VIII. Međunarodne likovne kolonije „Petrović-Rešetari 2005.“

KAPOŠVAR – Na kapošvarskome Sveučilištu na Visokoj školi na Odsjeku primijenjenih umjetnosti, na glumačkoj struci, uspješno je položila prijamni ispit Petra Grišnik iz Kulinjina kojoj je veliki san postati glumica i baviti se glumom. Kako kaže, upisalo ih se njih 20 izabranih između 500 kandidata koji su u tjedan dana boravka u Kapošvaru pokazali što znaju i koliko su spremni za učenje glume. Petra Grišnik već nekoliko godina aktivno sudjeluje u predstavama koje se ostvaruju na daskama Hrvatskoga kazališta Pečuh. Posljednja uloga u kojoj smo je mogli vidjeti bila je u komadu Misija T u kojoj se našla uz Vlastu Ramljak, Nelu Kočiš, Stipana Đurića, Slavena Vidakovića, Ivu Gišnika...

Misija T, Petra Grišnik

TRENTAK ZA PJESMU

Mak Dizdar
(1917. – 1971.)

Pitao jednom tako jednoga vrli pitač neki:

A tko je ta šta je ta da prostiš

Gdje li je ta

Odakle je

Kuda je

Ta

Bosna

Rekti

A zapitani odgovor njemu hitan tad dade:

Bosna da prostiš jedna zemlja imade

I posna i bosa da prostiš

I hladna i gladna

I k tomu još

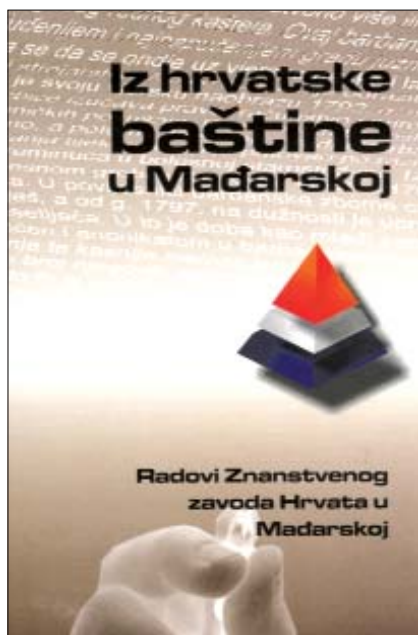
Da prostiš

Od

Sna

Iz radionice Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj Nova izdanja

Iz hrvatske baštine u Mađarskoj

Knjiga je svrstana, uvjetno rečeno, u četiri tematske cjeline: jezik, književnosti, etnografiju, povijest. Radovi su tu 12 autora, znanstvenika okupljenih oko Znanstvenog zavoda. Najnovije su to spoznaje i razrada tema iz hrvatske baštine u Mađarskoj.

Počeli smo s lingvistikom, kaže urednica *Janja Prodan*, stoga i prvi tekst u knjizi govori o jeziku Hrvata u Mađarskoj i njegovoj ulozi u očuvanju nacionalnog identiteta i o budućnosti i položaju hrvatskog jezika u Europskoj uniji, a sve kroza sagledavanje procesa međuzavisnosti i suodnosa između jezika i identiteta, autor napisao je *Ernest Barić*. Drugi rad koji se bavi jezikom jest rad *Andrije Handlera* pod naslovom Promjena značenja hungarizama u hrvatskom jeziku kroz književna djela. *Žuža Meršić* piše o Stranim jezičnim utjecajima u pučkom govoru Hrvatskog Židana. Takozvani drugi tematski blok otvara rad *Stjepana Blažetina* Komunikacijski sustav hrvatske književnosti u Mađarskoj, a nastavlja ga rad *Istvána Lőkösa* naslova Mentalitet, petrarkizam, kanconijer. Poznati kroatist iz Egera govori o pjesništvu Bálinta Balassija i Šiška Menčetića s komparativnoga gledišta. *Janja Prodan* piše o Mađarskoj kulturi i književnim prilikama u Slavoniji kroz djelatnost *Martina Hoblika*, a *Mijo Karagić* se sjeća pjesnika *Ivana Huljeva*.

Nedavno je svjetlo dana ugledala prva knjiga novoutemeljene Biblioteke Nova Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj pod naslovom Iz hrvatske baštine u Mađarskoj, koju je uredila *Janja Prodan*. Kako u predgovoru knjige ističe *Ernest Barić*, voditelj Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, ovako zamišljena edicija nije slučajno nazvana bibliotekom. Naime, namjera je Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj da se bogata, a još nedovoljno istražena i neobrađena građa iz baštine Hrvata u Mađarskoj skupi na jednome mjestu te sustavno obrađuje i objavljuje, prema u znanosti prihvaćenim i primjenjivanim kriterijima. Ovim putem išla je i udruga Hrvatski znanstveni zavod koja je na neki način bila prethodnik ustanove koju je utemeljila Hrvatska državna samouprava 2004. godine i za čiji je rad i funkcioniranje ovih dana Mađarska vlada, nakon pola godine zakašnjenja, dodijelila i novčana sredstva u vrijednosti od deset milijuna forinti.

Kako ističe predsjednik Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj, ciljevi ustanove u odnosu na dosad postojeću udrugu, ciljevi znanstvene i izdavačke djelatnosti nisu se promijenili, stoga na Znanstveni zavod i na njegovu novopokrenutu Biblioteku Novu gledajmo kao na znak neprekidnosti, ali i na Biblioteku i Zavod kao činjenice s jasnom vizijom budućnosti.

Na 220 stranica knjige svoje su radove prikazali ljudi koji nisu profesionalni zaposlenici Zavoda, već se uza svoj rad bave kulturom, poviješću, etnografijom, jezikom Hrvata u Mađarskoj.

laciji mohačkih i pečuških Hrvata za vrijeme dualizma, temu kojom su se do sada malo bavili. I u budućnosti želimo se oslanjati na naše projekte i objavljivati tekstove koji su sažetak znanstvenih istraživanja koja se provode kroz naše, nazovimo ih tako, sekcije ili odjele, kazala nam je urednica knjige „Iz hrvatske baštine u Mađarskoj“ *Janja Prodan*. Od dvadesetak ljudi kojima smo se obratili, njih dvanaest se odazvalo suradnji i uspjeli smo dati presjek koji pokriva naslov knjige Iz hrvatske baštine u Mađarskoj. Ima i novih imena i autora oko Zavoda koji se sve više aktiviraju (*Andrija Handler*, *Jakob Ferkov*, *Žuža Meršić*) sa svojim vrijednim priložima. Književna sekcija na čelu s *Janjom Prodan* počinje rad na Bibliografiji radova Hrvata u Mađarskoj i o Hrvatima u Mađarskoj. Dugotrajan je to tijek u koji se želi uključiti što veći broj suradnika i čiji opseg ovisi o financijskim mogućnostima. Urednica knjige *Janja Prodan* kaže kako od jeseni žele predstaviti knjigu i rad Znanstvenog zavoda Hrvata u Mađarskoj u cijeloj zemlji, a sve radi populariziranja ustanove, njezinih izdanja i znanstvenog rada.

POMURSKI NOGOMETNI KUP

Već po tradiciji, potkraj srpnja održan je Regionalni hrvatski nogometni kup u Pomurju koji iz godine u godinu organizira Društvo Horvata kre Mure. U Kupu je sudjelovalo osam ekipa. Utkmice su se odigravale po velikoj vrućini, u Fićehazu i u Keresturu. Nakon kvalifikacije u završnicu su dospjele momčadi iz Pustare, Sepetnika, Sumartona i Mlinaraca. Peهار Kupa osvojila je sumartonska momčad, na drugo mjesto su dospjeli Mlinarci, a treće mjesto je pripalo Sepetniku. Kralj golova postao je nogometaš pobjedničke momčadi Jože Mihović, za najboljeg vratara proglašen je Attila Kocsmáros iz Sepetnika. Od ove godine na spomen tragično preminulom nogometašu Đuli Žiguliću osnovana je nagrada igraču s najboljom tehnikom, a to je dobio Szabolcs Rác iz Sumartona. Nagrađeni su i najbolji igrači pojedinih momčadi: Ferenc Kozalk (Kerestur), Attila Broz (Fićehaz), Tibor Németh (Bečehel), Stjepan Kanižai (Petriba), Ferenc Szigeti (Sepetnik), Stjepan Bognar (Pustara), Stjepan Štejer (Mlinarci), Antun Rodek (Sumarton).

ALJMAŠ – Potkraj tjedna, 20.–21. kolovoza priređuju se već tradicionalni Aljmaški dani svetoga Stjepana. U subotu, 20. kolovoza u 9 sati svečanost počinje s misnim slavljem, blagoslovom kruha i plodova, te prisjećanjem na utemeljenje ugarske države. U 17 i 30 upriličat će se prigodni kulturni program mjesnih kulturno-umjetničkih društava, među njima i folklornih skupina nacionalnih manjina. Bunjevačke Hrvate u Aljmašu predstavlja Omladinska folklorna skupina Zora, koja će ovaj put izvesti baranjske pjesme.

LENTIBA – U znaku prijateljstva i euro-regijskih povezivanja, već se nekoliko godina zaredom organizira međunarodni program na rijeci Muri, puštanje čamaca, barki od Mura Band Radkersa do Novakovca. U programu sudjeluju četiri zemlje: Austrija, Slovenija, Hrvatska i Mađarska. Cilj je izleta na graničnoj rijeci i to da se naglasi važnost načina zdravog života i očuvanja prirode. Organizatori iz Murskog Središća žele privući pozornost i na to da se područje duž Mure proglasi nacionalnim parkom te da se populariziraju stara vodena prometala. Međunarodno mursko veslanje trebalo se održati 9. srpnja, no zbog visokog vodostaja rijeke odgođeno je na 2. rujan.

Deseto, jubilarno, Šokačko sijelo Vršenda 2005.

U organizaciji Hrvatske samouprave sela Vršende i njihovih birača, u Vršendi je 13. kolovoza organizirano tradicionalno, deseto Šokačko sijelo. Sjećam se početaka Šokačkog sijela u Vršendi koje je oduvijek svojom atmosferom i dobrodošlicom privlačilo mnogobrojne Hrvate u Vršendu. U proteklim godinama na vršendskoj pozornici u domu kulture redale su se brojne folklorne skupine, orkestri, gosti iz matične domovine, prijatelji iz hrvatskih naselja u Mađarskoj. I ove godine bili su u Vršendi prijatelji iz Hrvatske iz naselja Piškorevaca koje se nalazi šest kilometara od Đakova. Đakovštinu i njezin folklor predstavljao je KUD Zora. Do veza i poznanstava između Hrvata iz Vršende i Piškorevaca došlo je zahvaljujući svećeniku Šimi Domazetu koji je svoje godine progonstva proveo u Vršendi, a već desetak godina je župnik na piškorevačkoj župi. Uz njih u Vršendu su bili pozvani plesači male dječje skupine KUD-a Mohač iz Mohača. Riječ je o tronacionalnome društvu koje

veoma uspješno i masovno djeluje, a njegov je voditelj Stipan Filaković, „naše gore list“, Hrvat iz Santova koji već 30-ak godina živi i radi u Mohaču. Nije izostao ni pjevački zbor. Ovoga puta bio je to Mješoviti pjevački zbor Ladislava Matuška iz Kujinja, te domaći poznati orkestar Orašje iz Vršende s braćom Kovačević i njihovim prijateljima sviračima.

Ovogodišnje Šokačko sijelo otpočelo je svetom misom koju je u prekrasnoj stoljetnoj vršendskoj crkvi služio na hrvatskom jeziku svećenik iz Olasa Ilija Čuzdi, a nastavljeno bogatim kulturno-umjetničkim programom u seoskom domu kulture. Okupili su se Vršendani u lijepom broju. Tako je to uvijek u Vršendi. Ako se nešto radi, onda su svi na mjestu, svi pomažu koliko mogu; tko svojim radom, a tko sudjelovanjem i posjetom misi ili kulturno-umjetničkoj priredbi.

Iako je Hrvata u Vršendi sve manje i sve su starije dobi, njihova Hrvatska samouprava veoma je mlada, a u njoj su agilni i aktivni mladi ljudi koji uz potporu i poticaj svojih roditelja rade na očuvanju kulture i identiteta vršendskih Hrvata programima i djelatnošću, prilagođenim potrebama svojih birača i našeg življa u Vršendi.

Nakon kulturno-folklornog programa druženje domaćina i njihovih gostiju nastavljeno je uz večeru i kapljicu iz podruma Orašja te uz svirku orkestra Orašje kojima su se pridružili svirci iz Piškorevaca i Kujinja.

Šokačka Grahijada

Irena Sajčan Udvarac i Ivan Kunovski

Poznata Grahijada u organizaciji Šokačke čitaonice u Mohaču, 6. kolovoza priređena je već 12. put zaredom, a okupila je 90 prijavljenih sudionika i oko tisuću gostiju. Nekima se čini da ih je bilo i više, možda i oko 1500. Oko jedne vatre kuhalo se i po više čupova (ponegdje i u 9-11 čupova) graha na šokački način. Najveći čup bio je od 32 litre, a najmanji – koji je izrađen kao suvenir za 100. godišnjicu Šokačke čitaonice – od svega 1 dl. Táncsicseva ulica ispred zgrade Čitaonice oživjela je posebnim ugodajem, druženjem mohačke Šokačije i njezinih gostiju.

Nakon priprema, mohačka je Grahijada počela u 14 sati paljenjem vatre i razmještanjem glinenih čupova oko nje. Iz sata u sat pristizalo je sve više ljudi, oko čupova i stolova okupljale su se obitelji, prijateljska društva i znanci. A do večere u 18 sati bilo je vremena za druženje i razgovor, dakako, uz čašicu dobrog vina. Na stolovima su se našla i ukusna domaća peciva i kolači. Ekipa osječčkoga radija iznenadila nas je i pravim slavonskim šokačkim kulenom.

Tradicionalni način kuhanja graha iz godine u godinu privlači sve više sudionika i gostiju, a kako je sve počelo, ispričao nam je dopredsjednik Čitaonice:

– Sve je počelo u prijateljskom razgovoru u dvorištu Čitaonice kada je potaknuto da bi se mogao kuhati grah na šokački način u glinenim čupovima. Prvi put, u ljeto 1994. okupilo se dvadesetak sudionika, a iduće godine bilo ih je još više. Tako se pet godina priređivalo natjecanje.

Budući da je pete godine bilo već 60 lonaca, i nitko nije mogao odlučiti čiji je grah najbolji, na moj prijedlog prihvaćeno je da se ubuduće organizira festival bez ocjenjivanja. Tako je već sedmu godinu zaredom – ističe **Đuro Jakšić**, jedan od glavnih organizatora.

Prema njegovim riječima 90 posto sudionika su šokački Hrvati, većinom iz Mohača i okolnih naselja, a i oni koji nisu „naše gore list“, toga dana postaju Šokci, jer prihvaćaju šokački običaj da se grah kuha u glinenim čupovima. Za one koji nemaju glinene čupove, Čitaonica može ponuditi na uporabu svoje čupove kojih ima više od četrdeset. Svake godine ima i više gostiju sa strane.

Tako na primjer već tri-četiri godine dolazi ekipa Hrvatskoga radija iz Osijeka, a ima i obitelji koje redovito dolaze iz Njemačke i Italije. Ove godine došli su čak i iz Turbala (Törökbálint). Na priredbi je bila i ekipa Pečuškoga regionalnog studija Mađarskog radija, koja je od 15 do 18 sati izravno emitirala svoj program s prostora ispred Šokačke čitaonice.

Uz nastojanje da se oživi tradicija, kuhanje graha u glinenim čupovima, kako su to Šokci nekada radili, među glavnim ciljevima organizatori ističu okupljanje, druženje i zabavljanje mohačke Šokačije.

– Nekada su naši stari na taj način svakodnevno kuhali grah pa i druga jela. Dok su radili na njivi, djeca su pazila na vatru, a grah se skuhao. To smo pokušali oživjeti, a gradska priredba je utoliko što nas je grad prihvatio, daje slobodnu ruku, osigurava nam prostor zatvarajući ulicu, da se priredba nesmetano može održavati, pa s time nemamo brige.

Ivan Kunovski iz Mohača, dopredsjednik Šokačke čitaonice od njezina obnavljanja 1992., svake godine kuha grah sa svojom obitelji i s društvom prijatelja. Uvijek se dobro osjećaju, a kako sam kaže, počeli su s 12 čupova, a danas se to proširilo na oko 200. Kako se kuha grah na šokački način, vidio je od svoga oca još kao dijete kada su radili na njivi. Od njega smo saznali kako se nekada kuhao grah, i što se sve stavljalalo u čupove.

– Stavili smo sve u čupak, napunili ga vodom, i kad smo okrenili s jedne na drugu stranu uvijek se vatra podmetala, pa se to tako polako kувало. Trebalo je 3-4 sata da se skuva dobra užina – prisjeća se naš sugovornik. – Ukratko, metne se grah, po šokačkom običaju šareni dugački grah, luk, malo

slanine, dimljenog mesa i nalije se voda, a kad vrije, onda i mljevena crvena paprika. Zadovoljan sam jer svake godine sve je bolje, ima uvijek više ljudi. Uvijek ima novih ljudi, koji su prvi put tu. Većinom su Šokci, svi su tu koji se osjećaju Šokcima, iako već možda ne govore naš jezik, ali drže do svojega. Imamo planova da se proširi i na susjedne ulice sa još više sudionika i gostiju.

Irena Sajčan Udvarac, Šokica iz Mohača, vrlo rado dolazi na kuhanje graha. Naravno, članica je Šokačke čitaonice, što je posve prirodno jer su, kako naglašava, i njezini stari roditelji bili među utemeljiteljima Čitaonice, a po tradiciji član je i njezin sin Marko, koji također voli kuhati, obično sa svojim društvom.

– Kada mi je otac kuhao, nisam obraćala na to pažnju, a on je obožavao kuhati, pa smo to u obitelji prepustili njemu. Ali od početaka ove priredbe sudjelujemo u kuhanju, pridruživši se članovima Čitaonice i prijateljima. Najprije stavim grah, sitno nasjeckam crnog luka, dimljenog mesa, šunke, kobasice, slanine, svinjetine, ali i bilo kakvog drugog mesa, tko kako voli. Onda se pri kraju stavi malo peršina, mrkve, češnjaka, nalije se vode, i stavi na vatru. Kad vrije, onda se stavi sitno mljevena crvena paprika.

Na ulici ispred svoje kuće susrećemo i društvo Ladislava Kovačevića, voditelja vršenskog orkestra „Orašje“, koji je i sad kuhao grah. Za dobro raspoloženje iz dvorišta dopire i zvuk tambura. Još jedna reportaža za mjesnu televiziju, i večera uskoro može početi.

I dok tako obilazimo stolove i razgovaramo, kuhanje se polako privodi kraju, grah se poslužuje, a mnoštvo ljudi zauzima svoja mjesta.

Nakon večere za dobro raspoloženje pobrinuo se tamburaški sastav Pište Kovača, a Grahijada je nastavljena i završena šokačkom plesnom zabavom, i pučkom veselicom.

Zasigurno da se ova priredba nametnula kao prava gradska i turistička atrakcija, koja će ubuduće biti poznata kao i mohačke buše. Najvažnije je, međutim, da ona održi šokački karakter, a kako jedan od sudionika reče, usto bi trebalo još više sadržaja, kulturnih programa, plesa, pjesama i predstavljanja šokačkih običaja.

Vjerujemo da će tako biti, a ako još niste bili na Grahijadi, obavezno dodite u Mohač idućega ljeta, prve subote u kolovoza.

MOHAČ – Voditelj KUD-a „Mohač“ Stipan Filaković prije dvije godine sa svojim Društvom proslavio je trideset godina njegova postojanja. KUD „Mohač“ uz KUD „Zora“, što ga vodi naš Hrvat Stipan Daražac,

ponos je grada Mohača. Društvo je tronacionalno, plešu se hrvatski, mađarski i njemački plesovi, Društvo uživa potporu grada Mohača, ali i hrvatskih i njemačkih naselja u kojima često nastupaju. Godine 2001. Društvo je dobilo prvu nagradu na festivalu njemačkih plesova, a mala dječja i veća dječja skupina (svaka napose) ove godine na državnom festivalu njemačkoga dječjeg folkloru među 12 najboljih njemačkih dječjih folklornih skupina osvojila je zlatnu medalju i dobila posebnu nagradu ocjenjivačkog suda. Danas Društvo čini takozvana najmanja skupina koju čine polaznici prvog i drugog razreda te djeca iz vrtića, ima 20 parova plesača. Stariju dječju skupinu čini 22 para, skupinu srednjoškolaca i veliku skupinu po 30-ak plesača, a najnovije, kaže Stipan Filaković, ima nas starih plesača 15 parova koji smo se nakon 30. obljetnice Društva ponovno sastali i redovito imamo probe i plešemo. Ova kalendarska godina obilovala je nastupima, ali su ljetu proveli odmarajući se tako da im je prvi ljetni nastup bio upravo Šokačko sijelo u Vršendi. Uskoro putuju na smotru folkloru u Sombor (27. kolovoza), od 17. do 20. kolovoza u Mohaču, u organizaciji grada, KUD „Zora“ i KUD „Mohač“ priređuju tradicionalnu Folklorijadu, veliku folklornu svečanost. Društvo 11. rujna putuje u Beli Manastir na smotru folkloru. „Stara grupa“ će u sklopu Folklorijade 17. kolovoza predstaviti svoju najnoviju koreografiju naziva „Semartin“.

SERDAHEL – U Serdahelu su pred pripremama programi Dana sela u čijim se okvirima organizira i natjecanje pečenja gibanica. Ove godine 27. kolovoza ta djelatnost prerast će u regionalni festival hrvatske gibanice, na kojem će se moći kušati ukusni specijaliteti s vrhnjem i makom.

Dan sela u Petribi

Od 1996. g. između Ivanovca i Petribe utemeljena je prijateljska suradnja koja od tada djeluje na kulturnom i športskom polju. Žitelji obaju naselja uvijek skupa proslave Dan sela, odnosno razne mjesne priredbe.

Tamburaši i pjevači su pratili poslijepodnevne programe

Premda je Petriba jedno od najmanjih hrvatskih pomurskih naselja, i ona dostojno proslavi praznik svoga sela.

Petriba se prostire na brežuljku i u dolini, između dva potoka (Ujkut i Cinege). Nastala je ujedinjenjem Petribe i Ventepuszte. O njoj su prvi put pisali 1313. g. kao o posjedu zvanom Petri. Nakon turskih razaranja Hrvati su je napučili potkraj 17. stoljeća. U prekrasnome prirodnom okolišu živi već sve manje Hrvata, naime, selo nije bilo povezano asfaltiranim putem dugo godina s hrvatskim naseljima pa je asimilacija učinila svoje, no načelnik Jože Kranic ipak pokušava održati ono što je ostalo pa na seoskim priredbama uvijek se nađe i program s hrvatskim običajima, pjesmama, plesovima. U tim nastojanjima mnogo pomaže Ivanovec, prijateljsko naselje iz Hrvatske.

Dan Petribe 6. kolovoza započet je svetom misom, koju je celebrirao mjesni župnik György Kiss. Od prijepodnevni sati sve do večeri nudeni su programi za sve naraštaje naselja. Organizirana su razna natjecanja, nogomet za žene, predstavljanje graničara iz Letinje, Lajoša Vlašića mladog bike-trials, akrobatike s biciklom, nudena je besplatna vožnja s malim motornim autima, skakanje na trambulinu, stolni nogomet uživo i još razni ručni radovi što ih djeca obožavaju.

Dok su se roditelji zabavljali s djecom, razne ekipe iz pomurskih naselja postavile su na vatru u kotlićima razne grahove gulaše, divljač, krumpira, govodine i drugih sastojaka, koje je mogao kušati i ocijeniti bilo tko.

Vrhunac dana bio je nastup KUD-a

„Katrūže“ iz prijateljskog naselja Ivanovca.

Na pozornici na otvorenome načelnik Petribe Jože Kranic srdačno je pozdravio predstavnike Ivanovca: Stjepana Barlovića, vijećnika općine, Stjepana Mesarića, predsjednika kulturnog društva, i u znak zahvalnosti što iz godine u godinu sudjeluju na seoskim programima i prikažu kvalitetan program kako bi hrvatski žitelji sela imali priliku slušati i vidjeti hrvatsku kulturu. Uostalom načelnik je istaknuo kako su čelnici obaju naselja izradili projekt u čijem će se okviru odvijati kulturna suradnja, no zasada za to nisu uspjeli dobiti financijsku potporu, ali ne odustaju od toga i pokušat će nadalje tražiti prilike za nabavu sredstava. G. Mesarić je zahvalio na srdačnom gostoprinstvu, u ime sela, općine i društva čestitao je dan Petribe i izrazio je nadu da će se ta suradnja, koja će iduće godine imati desetu obljetnicu, još dugo godina trajati.

Kulturna ekipa iz Hrvatske predstavila se s dramskom sekcijom, koja je prikazala šaljivu scensku igru „Ljetni raspust“. Publika ju je pozorno pratila. Među gledateljima bilo je i takvih koji govor glumaca nisu posve razumjeli, ali šaljivi gegovi uvijek su pojasnili radnju. Voditelj je dramske sekcije Đuro Horvat.

Preloški tamburaški orkestar s vođenjem Dragutina Matoša nije nastupio samo na pozornici već dao je hrvatski ugođaj i kuharima kraj kotlića.

Izvorne međimurske pjesme čule su se od pjevača u pratnji orkestra, od kojih su neki bili poznati starijoj publici. Prekrasni dan završen je zabavom i prekrasnim vatrometom.

Beta

Kako valja razgovarati?

Čovjek je jedino živo biće koje govori i po tome se razlikuje od životinja i drugih živih bića. Izrazi biljaka ili životinja nisu točni, jer oni imaju drukčiji sustav komunikacije od ljudskoga govora, misli, glasa, sloga i riječi.

Što je razgovor?

S razgovorom želimo prenijeti neku poruku, odnosno obavijestiti sugovornika o onome što je za nas ili njega važno, vrijedno ili zanimljivo. Najprije treba procijeniti zanima li sugovornika ono što mu želimo reći. Želimo li sugovornika upoznati s našim osjećajima, mislima, sjećanjima, doživljajima, idejama i slično, govorimo o tome u prvom licu. Tako možemo iskreno i uvjerljivo iznijeti ono što mislimo i osjećamo.

Ono što želimo izreći prate intonacija, pokret, izraz lica, položaj tijela. Kada slušamo sugovornika i pritom ga ne gledamo u oči, nego šaramo po papiru, tražimo po džepovima i češljamo se, to pokazuje naš odnos prema njemu i ne trebaju uvjerenja kako ga pozorno slušamo.

Kako valja razgovarati?

Vjerojatno ste bili već ljuti na sugovornika koji nema strpljenja pričekati završetak vaše misli, odnosno rečenice, već vas prekida, uskače u riječ, govori slušajući samo sebe. Takvim ljudima nisu potrebni sugovornici, nego dodatna poduka o pristojnom ponašanju. (Razmislite,

jeste li se i vi ponašali već tako.) Znamo primijetiti u razgovoru i to kada druga osoba uopće ne haje na ono što joj govorite iako vas gleda u oči, klima glavom, potvrđuje. (Jeste li razmišljali kako se osjeća druga osoba ako se vi tako ponašate?)

Teško je shvatiti sugovornika koji govori dugo, opširno, preskače s teme na temu, u objašnjavanjima je nerazumljiv i nedorečen. Takve osobe drugima zamjeraju što ih nisu shvatili, ispunili neku njihovu želju, zahtjev ili molbu, a ne uviđaju da su same krive za to.

Neugodni su razgovori u kojima vas sugovornik za nešto optužuje: Opet si to

nešto loše napravio, koliko puta ti moram reći, uvijek ti po svome, i drvo bi shvatilo, ništa ne vrijediš, gubim s tobom vrijeme... U takvoj vrsti razgovora onaj tko vam se obraća ima negativan odnos prema vama i onome što radite. Umjesto da vas upozna s pogreškom i pomogne vam riješiti problem, vrijeđa vas.

Ponajprije treba pažljivo slušati sugovornika. U buci, strci, vrevi, gužvi ne treba opširno razgovarati, jer se mogu dogoditi nesporazumi.

Svoju misao treba jasno i razumljivo izreći. Opširno, nedorečeno, pogrešno ili netočno govorenje otežat će razgovor. Ono što mislite i kažete jer nedorečene misli izazivaju nedoumice i izvor su problema.

U razgovoru treba poštovati onoga s kim govorite i uljudno mu se posvetiti. Pogledavanja na sat, zijevanje, njihanje na stolcu ne samo što je nepristojno nego će i povrijediti onoga s kim razgovara.

U razgovoru valja iskreno reći što o nečemu ili nekome mislimo, osjećamo, što namjeravamo učiniti. Iskrenost je preduvjet uspješnog razgovora. Uspješan i ugodan razgovor spoj je pristojnog ponašanja i osobnog odnosa prema sugovorniku i temi razgovora.

Možda je to najteže ostvariti u današnjem životu.

12. Peruška-tabor pod geslom: Najzad k prirodi!

Peruška-bend, taborska majica, lozne avanture

Osnovana je i muzička grupa tabora: Peruška-bend

Prik polja ter židanskoga luga na zemljanim putu se zajde na – jur za cijelo Gradišće – dobro poznato mjesto ka kapeli Peruške Marije. Od 2. do 7. augustuša jur 12. put se je ovde odvijao Peruška-tabor. Srijedu dopodne, lako bi mogli pod vedrim nebom, neslužbenim ulazom tabora smatrati i karneval zastavov iznad glave. Plava svila sa žutimi zvjezdicama svim daje na znanje da je ov kusić oduvijek bio, a od lani i oficijelno pripada Europskoj uniji, a tu je i hrvatska kot ugarska zastava. Tabor od ovoga ljeta ima i vlašći barjak; na bijelom platnu iznad kapele sunce kuka u plavoj farbi, po ideji Petra Horvata, direktora kulturnoga doma, ki je ljetos na se zeo i peljanje tabora. Za ovu priliku je dao napraviti i prve majice za dar predavačem, poma-gaćem ter odraščanim osobam, sa spomenutimi motivi. Iako je vrime bilo kroz friško (za jednu noć i godina je otirala taboraše pod sigurniji krov u selo), u šatori sve skupa je 70 stanovnikov spalo, a oni su uglavnom dobro znali zašto su si izabrali za mjesto boravka tajedan dan dugo loznu bazu. Dice je bilo već od 50 iz Petrovoga Sela, Unde, Hrvatskoga Židana, Čeprega, Kisega, Sambotela, Vasszécseanya, Vassuránya, a učitelji ter učiteljice zajedno s pomoćnici i tehničkim osobami pravoda su najvećimi izašli iz Hrvatskoga Židana. – *Dokle je u prethodni ljeti karakteristično bilo da su došla dica, osnovnoškolari, zasad su u taboru većinom sridnjoškolci, početo od 15 ljet starosti. Ova generacija jur peto ljet najzad dojde k Peruškoj Mariji. Ove diozimatelje ćemo sad i posebno pozdraviti ter prikdati im dare za njevu*

hadjali lampaše kombajnov na polju koji su želi, pak su malo zabludile. Po riči Joška Ravadića (Kapa) geslo ljetošnjega tabora je bilo *Najzad k prirodi!* pod obrambom sv. Franja Asiškog, zaštitnika prirode, a o njemu su i predavanje čuli taboraši. U četiri mišani grupa su sudioniki svenek imale razne zadaće, igre kot poiskanje shranjene večere, ulogu andjela čuvara, djela oko tabora ili pri športski naticanji. Uz vjerska zanimanja organizatori vik pokušavaju i nove stvari dopeljati u program, tako su imali piknik na polju, ispunjeni su drog-testi, pri rukotvorstvu su napravljeni spomin-dari iz prirodnih materijalov. Kod redovnih jačkarnih probov spontano je ispalo da je toliko dice u taboru sa znanjem igranja na gitari da se polako napravi i Peruška-bend. Instrumenti nisu se nijedan dan počivali, stalne i marljive vježbe pri hodočasnoj maši u nedilju su pokazale uspjehe kada je prvi put praćen crikveni obred sa vlašćom muzikom, ne samo jač-njem crikvenih pjesam.

Med doživljaji su vridni spominka, svakidašnji taborski ognji, ovde su se bojsek plela doživotna prijateljstva, štoveć i ljubavi. Zanimljiv izlet u Kisegu, kade je posječena hrvatska crikva sv. Mirka, Chernelov vrcak, Kalvarija. U varošu su se riješile i zadaće velikoga naticanja u muzeji. Molitvene ure, duhovna zanimanja, prošecija sa svićami i virostovanje pak su prez sumlje ojačali u mladi duša vjersku odanost. U slobodnom vrimeu su stali na raspolaganje različite igre, kartanje, nogomet, američanski futbol, boj s numeri, proba hrabrenosti. Uz ostalo ov tajedan

ljetu na ljetu je živi dokaz da postoji žitak i prez televizije, novin, stresa i kompjutorov i kakova velika avantura more biti da se iz zdenca topli voda za umivanje, da ni struje u nomadskoj sredini i da nisu ni pogibelni niti strašni noćni lozni glasi. Glavni organizator tabora Hrvatsko katoličansko, omladinsko, vjersko i kulturno društvo je najaktivnija civilna organizacija u Hrvatskom Židanu, ko zvana ovoga spravišća priredjuje i razna shodišća i jačkarnice koncerte.

Vjerski predsjednik mu je mjesni farnik Štefan Dumović, a svitska predsjednica društva je seoska kantorica Žužana Horvat, ki su se svaki dan navrnuli u lozu i brižljivo pratili događanja u katoličanskom taboru.

Organizatori i ovim putem zahvaljuju svim pomoćnikom i podupiračem, prvenstveno Javnoj zakladi za nacionalne i etničke manjine u Ugarskoj, Hrvatskoj državnoj samoupravi, Zakladi Hrvatskoga Židana i Ognjogasnomu društvu Hrvatskoga Židana ki su znova omogućili nepozabljivo spravišće u majkinom krilu Peruške Marije.

POZIVNICA

Na V. Vodeni karneval u Kemlju

Samouprava Kemlje Vas srdačno poziva na V. Vodeni karneval 20. augustuša, subotu.

Mjesto programa: Magyarkimle

- 11.30 Svečevanje pri spomeniku kralja IV. Bele Svečani govor: Iván Bertalan, donaćelnik Kemlje
- 11.50 Mjesni farnik Karlo Klemenšič blagoslavlja novi kruh i daje žetvenu zahvalnicu
- 20.00 Vodeni karneval na Dunaju Čunjki se giblju od kempinga Cvika, u muzičkoj pratnji Kemljanskih harmonikašev, do Kulturnoga doma
- 21.00 Predstava artistov s ognjem
- 21.30 Kulturni program

Sudjeluju: Folklorna grupa *Gazdász* iz Staroga Grada

Kazališće *Bijeli konj* iz Staroga Grada
23.00 Star-gost: pjevačica Éva Csepregi
23.45 Vatromet u čast 30-ljetošnjega Kulturnoga doma

„I u šezdesetoj smo pajdaši“

Zahvalni smo Bogu da smo doživjeli i šezdesetu godinu i da se možemo prisjećati starih dana.

Je li 60 godina mnogo ili malo u čovjekovu životu, ovisi s kojega gledišta to promatramo. Djeci i mladima je mnogo, ali pogledamo li granicu dobi umirovljenja, i razmislimo da bi čovjek u mirovini trebao uživati barem 20 godina, onda to uopće nije puno.

Tako su razmišljali i Sumartinci, koji su rođeni 1945. g., neposredno nakon završetka Drugoga svjetskog rata i veselo proslavili razredni sastanak.

Poticatelj sastanka bio je Antun Rodek, koji živi u Hatvanu, ali,

kako kaže, on se i sada osjeća Sumartoncem, jer ga srce uvijek vuče doma. Prije 34 godine otišao je iz svojega rodnog sela, ali uvijek se vraća i ne zaboravlja svoje „pajdaše“ s kojima je skupa išao u školu, igrao se, družio i pjevao. Jer kao u većini Sumartonaca, i on je glazbeno nadaren, voli pomalo svirati, pjevati, a najomiljenije su mu pjesme hrvatske.

G. Rodek organizirao je susret još kad su oni imali 50 godina, a sada je došao na red na šezdesetu. Na danu proštenja sv. Antuna sakupili su se prijatelji i prijateljice, koji su nekada zajedno sjedili osam godina u klupama osnovne škole. Od jedanaest učenika tog razreda umrlo je dvoje. Od devet je bilo nazočno osam sa svojim suprugama. Većina njih ostala je živjeti u Sumartonu ili u okolnim selima. G. Rodek otišao je daleko od svog zavičaja, ali svoj materinski jezik nije zaboravio iako živi u mađarskoj sredini.

– Srce moje uvijek me vuče doma, naše društvo u Sumartonu uvijek je bilo jako dobro, uvijek smo jedan drugom pomagali, zajedno se veselili, nismo nikad bili zavidni, dobro se osjećamo skupa. Zahvalni smo Bogu da smo doživjeli i šezdesetu godinu i da se možemo prisjećati starih dana. U Hatvanu mi uvijek fali da zapjevam hrvatski, da progovorim hrvatski, pa kad dođem u Sumarton, uživam u tome. Mi Hrvati smo malo temperamentniji od Mađara, osjećajnije, jako volimo pjesmu i prijatelje – reče g. Rodek na hrvatskom jeziku.

Prisjećao se svojih pokojnih učitelja, hrvatskih svećenika Škrapića i Veselića, koji su ga učili svirati i pjevati. On i danas s ponosom kaže da je Hrvat iako živi među Mađarima, koji su, prema njegovim riječima, također dobri ljudi i među njima je također stekao vjerne prijatelje i upravo zbog njih već ne bi se vratio u Sumarton, ali nikad neće zaboraviti svoje podrijetlo. Sumartinci koji su doživjeli već šest desetljeća, mnogo su razgovarali o davnim vremenima, a i o današnjima, kako se Sumarton lijepo razvija, kako je lijepo uređen, pun je cvijeća, lijepih kuća i ugodno je u njemu živjeti.

Svi nazočni su se složili da će za četiri godine opet organizirati susret, naime, tada će biti baš 50. obljetnica njihova opraštanja od sumartonske škole.

Beta

Kuhajmo zajedno Fritule sa sirom

Ovi hrskavi zalagajčići mogu biti slastica, ali i slano predjelo ili prilog uz salatu te pečeno pile. Tijesto od kojega se prave može se peći i u pećnici.

Priprema: 15 min. Kuhanje: 20 min.

Sastojci (za 6 osoba): 150 g brašna, 150 g sitno naribanog tvrdog sira, 30 g vode, prstohvat soli, 120 g maslaca, 5 jaja

Za prženje: suncokretovo ulje

Prosijte brašno u veću posudu.

U drugu posudu stavite vodu, sol i maslac, te je stavite na laganu vatru. Kada voda zakipi, maknite je s vatre i dodajte brašno, snažno miješajući kuhačom.

Vratite posudu na laganu vatru i snažno miješajte još 1 min. dok se tijesto ne „osuši“. Maknite ga s vatre te dodajte sir i jedno po jedno jaje: svako jaje trebate dobro umiješati prije nego što dodate drugo. Kada umiješate posljednje jaje, tijesto je gotovo.

U dubokoj posudi zagrijte ulje. Kada se dobro zagrije, malom žličicom zgrabite tijesto te ga pomoću druge žličice pogurajte u ulje. Tako ćete dobiti male žličnjake, koje viljuškom okrećite u ulju kako bi se lijepo ispržili sa svih strana. Kad postanu zlatnožuti, žlicom s rupicama izvadite ih na upijajući papir. Poslužite ove slane fritule vruće.

Augustuš – Meseć gradišćanskih hodočašćev

Hrvatski Židan, Čunovo, Kartež, Celje

Foto: Petar Tyran

Od Čunovceva će ljetos primiti Štatu Blažene Divoce Marije, Čembanci

Ov mjesec je započet sa shodišćem pri kapeli Peruške Marije, kade ljetos na ljetos se najđu još i večkrat vjerniki, a u augustušu u čast Snižne Marije. 7. augustuša, nedilju hodočasna maša je zlamenovala u židan-skoj lozi i kraj tabora Peruške Marije i ujedno je bila i zahvalnica za jednotajedni ugodni boravak s posebnom molitvom i jačkom kršćanske hrvatske mladine.

13. augustuša, subotu kih 300 vjernikov se je ganulo iz južnoga i sridnjega Gradišća, u organizaciji židanskoga farnika Štefana Dumovića, na veliki put, da bi se prik Austrije i Požuna skupa s hrvatskimi vjerniki u Čunovu pomolili Putujućoj Celjanskoj Mariji, ka će do zadnje nedilje ovoga miseca još ostati med Gradišćanskimi Hrvatima u Slovačkoj. Ki su uspjeti sudjelovati na ovom prekrasnom shodišću pohvalno i oduševljeno su govorili o cijelodnevnom vjerskom putovanju.

15. augustuša, ponedjeljak, kako je rekao i petrovski dušobrižnik Janoš Šneler, na najstarijoj Marijanskoj svetačnosti kršćanov, čudami su mogli iz južnogradišćanskih sel hodočastiti u kartešku crikvu. Ljetos se slavi 850. obljetnica da u tom austrijskom naselju na bučuri/kiritofu se sastanu vjerniki iz svih sel Pinčene doline. Nedilju uvečer je na velikom polju pred karteškom crikvom održana molitvena ura ter prošecija sa svićami, a na danu Vanebozeće

Blažene Divoce Marije, ujutro od osam uri se je maševalo na hrvatskom, ugarskom i nimškom jeziku. Negda su iz Petrovoga Sela mnogi vjerniki pišačili prik hatara, dokle je ljetos ovu pišačku volju čisto prepričilo godinasto vrijeme.

24. augustuša, srijedu se pak gane iz Hrvatskoga Židana, Kisega, Koljnofa, Petrovoga Sela, Unde još i već grup hodočašćev na veliko gradišćansko-hrvatsko shodišće u štajersko Celje. Po staroj tradiciji na Marijanskom svetišću skupadojdu hrvatski vjerniki iz Austrije, Slovačke i Ugarske 27. augustuša subotu, pri velikoj prošeciji, a u nedilju budu nazoči hrvatskoga bogoslužja, pri kom će ljetos Čunovci predati štatu Blažene Divoce Marije, Čembi. U ovom južnogradišćanskom naselju Austrije jur treći put će vjerniki primiti kip Marije.

Iako je s tim kraj i mjesecu augustušu, Nardarci i Petrovišćani u septembru posebno se pripravlja u autobusi u Medjugorje. U organizaciji Hrvatske manjinske samouprave Petrovoga Sela će blizu 50 stanovnikov otputovati na tri dane u Hrvatsku ter Bosnu i Hercegovinu. U petrovskom izletu na programu stoji razgledavanje grada Zadra, otoka Pag i dva dani su posvećeni Medjugorju, mističnom mjestu katoličanskih vjernikov.

-Tiho-

BUDIMPEŠTA – Sukladno planu rada Hrvatske državne samouprave naredna redovita sjednica Hrvatske državne samouprave biti će održana 1. listopada 2005. godine. Dnevni red sjednice je sljedeći: 1) Paneuropska unija i manjine u Europi, 2) Mađarsko-hrvatski parlamentarni odbor, 3) Rad Hrvatsko-mađarskog međuvladinog mješovitog odbora, 4) Ostala pitanja i prijedlozi: a) Informacije o početku 2005./06. školske godine. Predsjednik Hrvatske državne samouprave Mijo Karagić, moli zastupnike Hrvatske državne samouprave, predsjednike mjesnih hrvatskih samouprava, predsjednika Saveza Hrvata u Mađarskoj i glavne urednike hrvatskih medija u Mađarskoj da svoje primjedbe i prijedloge (i prijedloge tijela ili ustanova na čijem su čelu) u svezi s temama sjednice u pisanom obliku pošalju na adresu Ureda Hrvatske državne samouprave najkasnije **do 22. kolovoza 2005. godine.**

DUBROVNIK – Zagrebačka slavistička škola, je institucija koja već 34 godine promiče hrvatski jezik i kulturu među kroatistima i slavistima diljem svijeta. Dosad je na seminaru Zagrebačke slavističke škole sudjelovalo oko 2000 polaznika iz pedesetak zemalja svijeta. Mnogi od njih danas su ugledni profesori, voditelji kroatističkih i slavističkih katedara, znanstveni istraživači u različitim institucijama, prevoditelji, diplomati... Ovogodišnji hrvatski seminar za strane slaviste XXXIV. po redu održat će se u Dubrovniku od 22. kolovoza do 3. rujna u organizaciji Filozofskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

HRVATSKA KRONIKA

(24. kolovoza 2005. u 13.00 na I. programu
(Repriza: 25. kolovoza 2005. u 14.05 na II. programu)

Hrvatski dan u Martincima
Događaj tjedna u Hrvatskoj
TV-kalendar
Urednik: Ivan Gugan